

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΡΑΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ.

Πολλάκις υπό πολλών ἐλέχθη ὅτι αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ μονήσκοντος, πρέπει να θεωρῶνται ὡς ή πολυτυποτέρα δμολογία, ὡς ή συγκεφαλαίωσις τῆς ἱστορίας διού τοῦ βίου των, διότι ή πνοή τοῦ θανάτου ἀφαιρεῖ τὴν προσωπίδα πάσης ἑποκρισίας· οὐχ ἡττον εἶναι πολλὰ τὰ μαρτυροῦντα κατὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἴσχυρισμοῦ τούτου, πολλαὶ δὲ „τελευταῖαι ἐκφράσεις“ ὡς γνήσιαι θεωρήθεισσαι εἰναι λίαν ἀμφιβόλου καταγωγῆς. Οὕτω π. χ. εἶναι λίαν ἀπόδινον· ὅτι οἱ τελευταῖαι λόγοι τοῦ Danton ἐν τινὶ πρὸς φίλον του γενομένῃ δμολογίᾳ ἦσαν: „φίλε μου, ἀν τυχὸν γίνονται καὶ εἰς τὸν δόλον κόσμου ἐπαναστάσεις, δὲν ἀναμιγνόμαι εἰς αὐτὰς.“

Τοῦ Goethe δὲ τελευταῖος στεναγμός: „φᾶς, περισσότερον φᾶς!“ διαμφισθεῖσαι ὑπὸ τῆς Otilie v. Goethe; καὶ τοῦ Hegel ἡ πνευματιώδης τελευταῖα δῆθεν ἥστις „εἰς μόνος μὲ ἐνόησε καὶ οὗτος μὲ παρενόησε“ φαίνεται ὡσαύτως νὰ εἶναι μεταγενεστέρα ἐφεύρεσις, διότι η χήρα τοῦ Hegel, ητος περιέργωψε τὸν θάνατον τοῦ φιλοσόφου τούτου, οὐδεμίαν ποιεῖται τοῦ πράγματος μνείαν. Όραια ὡσαύτως ἡχοῦσιν αἱ τελευταῖαι τοῦ Kaisaros λέξεις: „καὶ σὺ Βροῦτε;“ περὶ τῶν δοτοίων ἔμως οὐδὲν ἀναφέρουσιν οἱ Ψωμαῖοι ἱστορικοί· κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σουετωνίου δὲ μέγας Καΐσαρ ἔπεσεν ἀφωνος. Άξιαι παρατηρήσεως εἰναι αἱ τελευταῖαι τοῦ Heinrich Heine λέξεις, δις μετὰ θνήσκοντος φωνῆς ἐπέδρεψε „νὰ γράψω . . . χαρτὶ . . . μολύβῳ“ μετὰ τὰς ὁποίας ἐκλεισει τοὺς δρμαλμούς καὶ ἐξέπνευσεν. Ο Schiller ἐπεδύμησε κατὰ τὰς τελευταῖας του στιγμὰς νὰ δίψῃ „ἐν βλέμμα πρὸς τὸν ήλιον“. Κατ’ ἄλλους ἐψηδύσισαν τὰ κείη τοῦ θνήσκοντος ποιητοῦ „πάντοτε καλύτερα — πάντοτε ἡσυχήτερα“. Μὲ τὴν εὐσεβῆ προσευχὴν „ἐν ταῖς χεροῖσι σου, Κύριε“ ἀπέδινεν δὲ Τορκουάτος Τάσσος, δὲ δὲ Klopstock ἀνεφάνησε θνήσκων: „ναί, ἔλοι εἴμεθα σημειωμένοι εἰς τὰς χειράς τοῦ Υψίστου“. Τοῦ εὐσεβοῦς Herder η τελευταῖα εὐχὴ ἀπηγόνυτο πρὸς τὰς „ἰδέας“ δὲ Wieland λέγεται ἔτι ἀπηγόνη τοῦ βίου μὲ τὴν ἐρώτησιν τοῦ Ἀμλέτου „to be or not to be“. Ἀληθῶς φιλοσοφική ἡτο η τελευταῖα λέξις τοῦ ἄγγελου φιλοσόφου Lücke „επονογλι, ἀρκετά“. Ο Μόζαρτ κατὰ τὴν τελευταίαν του ὕραν ἐπεδύμησε „νὰ ἀκούσῃ διὰ τελευταίαν φοράν τὴν μουσικήν“, ὅπως δὲ Mirabeau „νὰ ἀποδάνῃ μὲ τοὺς τένους τῆς μουσικῆς“ „ἰδού, η ὥρα τοῦ ὕπνου“ εἶπεν δὲ Βύρων πρὶν

ἡ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα· τὴν αὐτὴν παθαράν συναίσθησιν περὶ τῆς σοβαρότητος τῆς θέσεως του ἐξεδήλωσεν δὲ Alfieri μὲ τὴν ἑξῆς παράκλησιν πρὸς τινὰ φίλον του „σφρύγον μοι τὴν χειρα, ἀγαπητὴ φίλε, τώρα ἀποδημήσαια“.

Ο ἐσχάτως ἀποδινῶν Th. Vischer ἀφῆκεν εἰς τὸν οὐράνιον τὴν ἑξῆς τελευταῖαν, σημαντικωτάτην λέξιν „Ἐργασία“, ἢν ἐπανέλαβε δις μετ’ ἀσθενοῦσι φωνῆς. Συναίσθημα ἀπελευθερώσεως θὰ ἐφαίδρυνε τὰς τελευταῖας τοῦ Cronwell στιγμάς, ἀναφορής ταντος μετὰ στεναγμοῦ „ἐλυτρωθῆν“, ἐνῷ δὲ Washington ἔλεγε μὲ σιγαλὴν φωνὴν „βλα πηγάνουν καλά“. Ομοιαὶ ἡσαν αἱ τελευταῖαι λέξεις του Wellington. Ὑπερήφανον μεγαλεῖον Ψωμαίου ἀντοκράτορος ἐκφράζουσιν οἱ τελευταῖοι τοῦ Οὐδεπατανοῦ λίγοι, δὲ ἀντοκράτωρ πρέπει μὲ ἀποδημήσῃ δρόμοις. Ο Αντοκράτωρ Λύγουστος εἶπε „ἐτελείωσεν η κωμῳδίαν“. Μὲ τὴν αὐτὴν ἀπόδειξιν περιέμενε τὸν θάνατον Γεωργίου ὁ τέταρτος τῆς Ἀγγλίας, ἐρωτήσας ἐνῷ ἑξέπτης „τοῦτο εἶναι λοιπὸν δὲ θάνατος;“ ἐνῷ ἀπεναντίνεις ἡ βασιλικατη τῆς Ἀγγλίας Ἐλισσβετ ἀποδημήσουσα ἔλεγεν ἵκετευτικῶς „δλωκλήρον τὸ βασιλείου μου θα ἔδιδον διὸ νὰ ζήτω ἐν εἰσέτι λεπτὸν τῆς ὥρας“. Αξιόλογος δμολογία εἶναι ὁ τελευταῖος ἀπὸ τῆς Ζωῆς ἀπογαιετειμὸς Φρειδερίκου τοῦ τετάρτου: „Ἄι χεῖρές μου εἶναι καθαραὶ ἀπὸ αἵματος“. Εἰκόνες ἐκ τοῦ παρελθόντος θὰ παρήχοντο πρὸ τῆς σβεννυμένης φαντασίας τοῦ Ναπολέοντος, διτις ἐκπένων εἶπε τὴν μάνη λέξιν „colonne“.

Περὶ τοῦ περιφήμου διευθυντοῦ τῆς κλινικῆς τοῦ Ηλανεπιστημού τῆς Βιέννης, ἀποδινῶν τὸ 1821 διηγοῦνται τὸ ἑξῆς: ὅκτω τῶν ἐξοχωτέρων ἰατρῶν ἴσταντο περὶ τὴν νεκρικήν του καλύνην. Ο σοδενής ἐξεράργη εἰς ἴσχυρὸν γέλωτα· ἐρωτήθησεν, περὶ τῆς αἰτίας τοῦ γέλωτος του, ἀπήντησεν: „Ἐνεδυμανῆνην τὴν ιστορίαν τοῦ ἐπιλέκτου, δύστις ἐπὶ τοῖς μάχης τοῦ Wagram κείμενος ἡρίθμει τὰς πληγάς του· παρβλεῖ!“ ἀνεφάνησεν, δικτὼ σφρῆραι ἐχερεάσθησαν διπάς ἀφαιρέσσωτι τὴν ζωὴν ἐνὸς γάλλου ἐπιλέκτου. Καὶ σεῖς εἴδες ἐπίσης δόκτην· μὲ τὰς λέξεις ταύτας λέγεται ἔτι μετῆλλαξε τὸν βίον γελῶν. Μὲ ἐν λογοπαίγνιον ἀπῆλθε τοῦ κόσμου ὁ γάλλος ἡνοποιός Dudou. Ἀπέπεμψε τὸν πνευματικὸν, διτις ἦλθε νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ, μὲ τὰς λέξεις: „Ἀνευ ὑποδημάτων καὶ περικνημάτων ἥλθον εἰς τὸν κόσμον, δύναμαι λοιπὸν νὰ ἐγκαταλίπω αὐτὸν καὶ ἀνευ πίλου (chapeau)“. Ο πνευματικὸς ὠνομάζετο Chapeau.

II ΜΙΚΡΑ ΠΛΥΝΤΡΙΑ. Εἰκὼν ὑπὸ P. Wagner.

Σ. τῆς Δ. Τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεψε τὴν δημοσίευσιν τῆς „Μικρᾶς Ἀλληλογραφίας“ ἐν τῷ παρόντι φυλλαδίῳ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος (μετὰ εἰκόνος). — Π ἀρπαγὴ τῆς Περσεφόνης ὑπὸ Σπυριδώνων Παγανέη. — Η Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Εὐγενίου Ζωμαρίδου (συνέχεια). — Σαπφοῦ (μυθιστορία ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἀραιαίτητος — συνέχεια). — Πινακοθήκη, ἡτοι ἐρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Νέα μετατελεῖα χρυσοῦ. — Γενικὴ βιβλιογραφία τῆς Ἀστρονομίας. — Ο φιλέλλην Λουδοβίκος Στόιβ. — Παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις τοῦ χάρτου. — Παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις τοῦ ζύμου. — Θεία δίνη. — Ἐμπορισμὸς ἵπποδρομίου ἐν Μεξικῷ. — Ρίς καὶ σχολεῖον.) — Ἐπιστήμης θέματα. — Η 17. οὐνοδός τῶν χειρουργῶν τῆς Γερμανίας. — Οφέλεια τοῦ ζωμοῦ. — Η ἔρασις ὑπωτισθέντος. — Ελαϊον ἐν πυρήνων σταφυλᾶν.) — Αἱ τελευταῖαι λέξεις κατὰ τὴν ὕραν τοῦ θανάτου.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ἐνυπικὲς ποιητής τῆς Ἑλλάδος (ἐν σελ. 97). — Η ἀρπαγὴ τῆς Περσεφόνης. Εἰκὼν ὑπὸ Paul Schobert (ἐν σελ. 101). — Ο μικρὸς Ἀδέσιος. Εἰκὼν ὑπὸ Anton Rotta (ἐν σελ. 105). — Αἱ Βελόναι. Εἰκὼν ὑπὸ Cronau (ἐν σελ. 108). — Η μικρὰ πλύντρια. Εἰκὼν ὑπὸ P. Wagner (ἐν σελ. 119).

Ἐκδότης Η. Δ. ΖΥΤΟΥΡΗΣ.

Tύποις Bär & Heymann, ἐν Αειψίᾳ. — Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Μελάνη Frey & Sennig, ἐν Αειψίᾳ.